

Gorter en De Graaff-prijs 2019

De Gorter en De Graaff-prijs is ingesteld in 1981 en bestemd voor hen die gedurende jaren sterk hebben bijgedragen aan de ontwikkeling en de profilering van de klinische chemie als klinisch en ondersteunend specialisme. Prof. dr. E. Gorter en en prof. dr. W.C. de Graaff zijn de auteurs van het leerboek *Klinische diagnostiek: bacteriologische, serologische en chemische onderzoeken (1915)*. Een handboek dat vele decennia in alle laboratoria met veel vrucht werd geraadpleegd.

De Gorter en de Graaff jury 2019, bestaande uit de leden René Idema, Hans Janssen, Huib Storm, Hans Kristian Ploos van Amstel en Christa Cobbaert, heeft unaniem besloten om prof. dr. Guus Sturk voor te dragen aan het NVKC bestuur ter toekenning van de Gorter en de Graaff-prijs 2019.

Guus Sturk is van oorsprong chemicus en promoveerde in 1987 cum laude aan de Faculteit Geneeskunde van de Universiteit van Amsterdam op het proefschrift getiteld: *Platelet activating factor and platelet function*, met de promotoren prof. dr. J.W. ten Cate en prof. dr. N. Crawford. In de periode jan 1988 – juni 1991 werd Guus opgeleid tot klinisch chemicus. In de jaren 1993-2002 was hij hoofd van de Afdeling Klinische Chemie in het toenmalige Academisch Ziekenhuis (AZ) Leiden (thans LUMC). Op 7 oktober 1994 aanvaardde Guus Sturk het ambt van hoogleraar in de Klinische Chemie binnen de Rijksuniversiteit te Leiden met het uitspreken van zijn oratie getiteld: *Klinische Chemie, hoe verder*. Guus Sturk had al jong sterke affiniteit met bestuurlijke activiteiten en werd al in de periode 1997-2002 divisievoorzitter van de diagnostische laboratoria in het AZL. In deze periode werd onder zijn leiding op de afdeling Klinische Chemie de eerste Nederlandse robotstraat in gebruik genomen. In januari 2001 besloot Guus Sturk zijn horizon te verleggen richting de hoofdstad. Hij werd hoofd van de Afdeling Klinische Chemie aan het Academisch Medisch Centrum te Amsterdam, en bleef dat tot aan zijn emeritaat. Ook in het AMC was Guus Sturk van meet af aan divisievoorzitter van alle Diagnostische en Research laboratoria van het Academisch Medisch Centrum, en hij bleef dat tot bijna aan het einde van zijn carrière.

Guus Sturk heeft zich tijdens zijn loopbaan op vele fronten ingezet voor de ontwikkeling van het domein van de klinische chemie én van de NVKC. Hij was daarbij positief kritisch, met een uitgesproken eigen mening. Zo stelde hij tijdens zijn oratie in 1994 dat de Klinische Chemie zich in een identiteitscrisis bevond en te weinig de toegevoegde waarde van diagnostiek en onderzoek naar voren had gebracht. Hij roemde de goede kwaliteitswaarborgen die door de beroepsgroep werden gehanteerd, maar vond tevens dat de beroepsgroep gefaald had in haar bijdrage aan wetenschappelijk onderzoek en vernieuwing van het vak. Ook de bezuinigingen in de gezondheidszorg vergden meer aandacht van de beroepsgroep, aldus Sturk. De uitdagingen die Guus Sturk tijdens zijn oratie in 1994 opsomde zijn anno 2019 nog even actueel.

Guus Sturk heeft voor de ontwikkeling van het vakgebied klinische chemie ruim bijgedragen aan de drie academische kerntaken. Hij heeft zijn sporen verdiend bij de ontwikkeling en verbetering van de patiëntendiagnostiek, bij opleiding en onderwijs, én bij onderzoek. Door zijn vitale persoonlijkheid, door zijn nauwgezetheid en door zijn betrokkenheid waren zijn bijdragen substantieel en wezenlijk. De waardering voor deze eigenschappen blijkt uit zijn actieve participatie in diverse besturen binnen en buiten het AMC, alsook uit de diverse posities die hij heeft bekleed. We noemen hier slechts enkele: het voorzitterschap van het FNT bestuur, het bestuurslidmaatschap van de Koepel

Klinische Genetica, het bestuurslidmaatschap van de NVKC en dat van de E.C. Noyons Stichting, het lidmaatschap van de Wetenschapscommissie en de CMBD.

Op onderzoeksgebied is Professor Sturk coauteur van meer dan 200 artikelen gepubliceerd in internationale, peer-reviewed tijdschriften. Zijn belangrijkste onderzoeklijnen waren:

1. klinisch en fundamenteel onderzoek naar sepsis, endotoxines, cytokine responses;
2. fundamenteel onderzoek naar bloedplaatjes (platelet activating factor, vinculin);
3. fundamenteel onderzoek naar antitrombine en (anti)stolling;
4. klinisch en fundamenteel onderzoek naar bloedcelactivatie, de afgeleide cellulaire micropartikels en hun betrokkenheid bij de activatie van de stolling, complement en inflammatie alsook bij vaatschade. Dit onderwerp betreft ongeveer een kwart van zijn wetenschappelijke oeuvre.

Guus Sturk begeleidde meer dan tien promovendi en is met een citatiescore van 63 bij een H(irsh)-index van 53 één van de meest geciteerde onderzoekers binnen de NVKC. Met name zijn onderzoek naar cellulaire micropartikels die vrijgezet worden uit celmembranen in respons op activatie en apoptose, is beloftevol. Micropartikels ontstaan uit bloed en vasculaire cellen en nemen toe bij een scala van protrombotische en inflammatoire aandoeningen, cardiovasculaire ziekten, auto-immuunziekten, infectieziekten en maligniteiten. Het meten van micropartikels doet bruikbare diagnostische en prognostische testen vermoeden en verdient verder onderzoek naar de pathofysiologische betekenis in multicenterstudies met goed gestandaardiseerde telmethoden. De rol en het belang van micropartikel-geassocieerd microRNA van bloedplaatjes in fysiologische en pathofysiologische situaties worden in toenemende mate erkend in ISTH kringen en vormen de wetenschappelijke basis en rationale om verder translationeel onderzoek en klinische studies uit te voeren. Met zijn onderzoeksbijdragen stimuleert Guus Sturk de ontwikkeling van biomarkers die beloven in de toekomst bij te dragen aan betere opsporing en effectievere behandeling van hoog-risico patiënten.

Het Algemeen Bestuur van de NVKC heeft met genoegen en unaniem besloten de voordracht van de jury over te nemen en feliciteert collega Sturk van harte met de Gorter en De Graaff-prijs 2019.

De jury:

Prof. dr. Christa Cobbaert (voorzitter)
Dr. Rene Idema,
Dr. Hans Janssen
Prof. dr. Hans Kristian Ploos van Amstel
Dr. Huib Storm

